

Hitlers första krig

Den gängse historien om vad Hitler gjorde under första världskriget är, att han tillbringade hela kriget i skyttegravarna som frontsoldat och blev dekorerad med två järnkors för visad tapperhet. Och att erfarenheterna därifrån ledde honom i på de idéer som han sedan drev som diktator. Man misstänker gärna att storyn är fabricerad av Hitler själv och en intensiv nazipropaganda.

Att så är fallet har nu grundligt utretts av Thomas Weber (engelsk historieforskare med tyskt ursprung) i en nyutkommen bok "Hitlers första krig". Mycket har skrivits om detta tidigare men ingen har egentligen fått något grepp om händelseförloppet, eftersom de enda dokument som använts har varit de som sparades till eftervärlden av den nationalsocialistiska regimen. Weber har nu tagit ett nytt grepp genom att leta fram hittills okända (och osorterade) dokument om det regemente vid vilket Hitler tjänstgjorde. Och Weber hittade en guldgruva.

Hitler tog – som många andra 1914 – värvning vid ett frivilligregemente som sattes upp i Bayern. Hitler kunde inte bli inkallad till något av de ordinarie regementena, eftersom han var österrikisk medborgare. (Han blev inte tysk medborgare förrän strax innan han skulle utses till rikskansler!) Regimentet (RIR 16 eller 16. Reservinfanteriregementet, ingående i 6. bayerska reservdivisionen) kallades i dagligt tal för Regiment List efter sin första chef och det var inget elitregemente. Under kriget sattes det oftast in på avsnitt där det var ganska lugnt för att hålla ställningarna. Dock råkade regementet illa ut ett par gånger med stora förluster som följd.

Hitler tjänstgjorde de två första veckorna som skyttesoldat men fick sedan tjänst som ordonnans vid regementsstaben. Hans befordran till "Gefreiter" var i själva verket inte mycket att hänga i julgranen, eftersom det närmast motsvarar något i stil med vicekorpral (2. kl sjöman) utan några som helst befälsbefogenheter. Resten av kriget tillbringade han vid regementsstaben som alltid låg ca 10 km bakom fronten. Där var det vanligtvis lugnt och skönt, man var torr och ren och fick bra mat till skillnad från frontsoldaterna som led svårt i leran, smutsen, blötan och granatregnet.

Hitlers uppgift var ordonnans, vilket vanligtvis innebar leveranser till och från bataljonsstaberna, som visserligen låg närmare fronten men dock på behörigt avstånd. En gång under dessa fyra år sårades Hitler tillsammans med en del andra i stabskompaniet när en vilsekommen finkalibrig granat exploderade alldeles utanför ingången till ordonnansernas skyddsrumsförläggning. Efter en kort vistelse på sjukhus var han i tjänst igen. Alltid tjänstvillig och lite inställsam enligt samstämmiga utlåtanden från befälet.

Hur var det nu med järnkorsen? Weber har grävt fram följande om järnkors under första världskriget. Bland järnkorsdekorerade soldater (och befäl) finns en stark överrepresentation av sådana som tjänstgjorde just vid staber av olika slag och förvånansvärt få bland skyttegravsfolket. Skälet är att rekommendationer för järnkors alltid gjordes av officerare och i sista hand regementschefen. Resultatet blev att befälet rekommenderade sådana som de kände till, vilket i osannolikt hög grad gynnade de som tjänstgjorde – som Hitler – vid stabskompani eller på annat sätt nära det högre befälet. Hitler fick alltså – i likhet med många andra – sina järnkors för att han tjänstgjorde vid stabskompaniet och var flitig och tjänstvillig.

En intressant detalj är att den som rekommenderade Hitler för åtminstone det ena järnkors var jude. Hugo Gutmann började på regementet som bataljonsadjutant, utmärkte sig för sin duglighet och befordrades till regementsstaben, där han under en längre period var Hitlers chef. Gutmann klarade senare livhanken under trettioalet genom att emigrera i sista stund.

Åter till Hitler. Trots sin lugna tjänstgöring hamnade Hitler vid krigsslutet under en tid på ett psykiatiskt sjukhus, uppenbarligen hade kriget ändå gjort slut på hans nerver. Diagnosen var "krigshysteri" och hade sitt ursprung i att Hitler i krigets sista skede hade skadats lätt av en gasattack, vars effekt var långtifrån dödlig och snabbt gick över. Uppenbarligen höll inte nerverna längre. Han drabbades bl a av psykosomatisk "blindhet".

Att tillvaron vid regementsstaben var rätt lugn och ofarlig illustreras klart av dödssiffrorna, som för hela regementet, inklusive alla som tillfördes (och avfördes från) regementet under fyra års krig, uppgick till 25 %. Vissa perioder när regementet råkade illa ut uppgick de momentana förlusterna i döda till 50 %. Räkna man in sårade så ligger förlustsiffran för hela kriget på 80 % för Regiment List – klart högre än de flesta tyska förband. Bland ordonanserna vid regementsstaben hade man under hela kriget inga förluster alls. Inte undra på att frontsoldaterna kallade folket vid stabskompaniet för "etappsvin". Ett sådant "etappsvin" var Hitler.

Beträffande den sk dolkstötslegenden, dvs att hemmafronten svek de villigt kämpande frontsoldaterna, som Hitler senare skickligt utnyttjade, konstaterar Weber att den inte är sann. Stridsviljan vid fronten var sjunkande under hela kriget och blev katastrofalt låg 1918. Dessutom var disciplinupplösningen markant även vid stridande förband. Officerarna accepterade uppenbarligen häpnadsväckande mycket olydnad och uppkäftighet från frontsoldaterna. Alla hade vid det laget tröttnat på kriget och det onödiga dödandet. Och det gällde för all del inte bara tyskarna utan även motståndarna – framförallt fransmännen. Engelsmännen hade bättre disciplin men också högre andel avrättade för feighet eller desertering.

Så var det alltså med historien om den tappra vicekorpralen Hitler, som under en tid av allmän och opolitisk förvirring i München, då han lika gärna kunde ha blivit nationalbolsjevist (det klasslösa samhället var även framgent en av hans käpphästar), stannade kvar i armén i två år, där han var anställd på något slags antirevolutionär propagandadetalj. Av en slump blev han 1919 medlem av ett litet obskyrt politiskt parti, Deutsche Arbeiterpartei. Resten är historia.

Thomas Weber har gjort en forskningsinsats av stora mått. Boken är ingen lättläst roman men mycket intressant med mängder av uppgifter om Regiment List och dess soldater – och deras senare öden under Tredje Riket. Snarare en forskningsrapport än en krigsroman.

Håkan Rudéus

Hitlers första krig

Thomas Weber

Historiska Media

ISBN: 978-91-86297-60-2